



Gemeente Ede

# Ede: hoofdstad van Foodvalley

Propositie voor  
partnership



Ede:  
hoofdstad  
van  
Foodvalley





Propositie voor  
partnership



# Inhoud

Top 5 investeringen in Ede:	6
De ambitie van Ede	9
Verstedelijking vraagt om stedelijke voorzieningen	9
Propositie voor samenwerking	10

<b>1. Ede: de hoofdstad van Foodvalley</b>	11
Verstedelijkingsopgave	13
KennisAs	13
World Food Center (WFC)	14
Food Innovation District	15
World Food Experience	15
Food & Businesspark	16
Kenniscampus Ede	16
<b>2. Ede: de culturele hotspot van de Veluwe</b>	19
Cultureel brandpunt WFC	21
ARTBASE Ede	21
Centrum Ede	22
Gezamenlijke programmering	23
<b>3. Ede: het startpunt voor buitensport</b>	25
Ontwikkeling open sportgebieden	27
Uitbreiding bestaande sportvoorzieningen	27
Sportevenementen	28
<b>4. Ede: de ontvangstlocatie voor de Veluwe</b>	31
Veluwe toekomstbestendig maken	33
Alternatief recreatief aanbod	33
Groenblauw raamwerk	34
Recreatieve activiteiten	34
<b>5. Ede: de bereikbare groene stad</b>	37
Alternatieven voor automobilititeit	39
Verbetering van de hoofdinfrastructuur	39
Naar een hoogwaardig openbaar vervoer	40
<b>Samenvatting</b>	42

-  KennisAs pagina 13
-  World Food Center (WFC), pagina 15
-  Kenniscampus Ede, pagina 16
-  Groenblauw raamwerk, pagina 34





## Top 5 investeringen in Ede:

### 1. World Food Center & KennisAs

Het World Food Center en de KennisAs worden samen een bruisend en levendig stedelijk gebied met diverse publieke voorzieningen. Het Food Innovation District moet een aantrekkelijke vestigingslocatie worden voor innovatieve agrifood bedrijven. De 17 miljoen die op dit moment gereserveerd is voor de WFC Experience moet hiervoor beschikbaar blijven.

### 2. Culturele hotspot

We willen van Ede een regionale culturele hotspot maken. Dit vraagt om investeringen van circa 3,5 miljoen in nieuwe culturele voorzieningen, bovenop extra investeringen in het bestaande aanbod. Het nieuwe museum ARTBASE Ede is hierbij een belangrijke aanjager.

### 3. Open sportpark

We willen een nieuw open sportpark realiseren, dat tevens als regionaal startpunt kan dienen voor diverse buitensporten. De investeringskosten zijn aanzienlijk. Deze hangen sterk af van de locatiekeuze en moeten nog nader onderzocht en bepaald worden.

### 4. Ontvangstlocaties Veluwe

Om de vele bezoekers van de Veluwe goed te kunnen ontvangen realiseren we onder andere ontvangstlocaties bij de Ginkelse Heide en Otterlo. Dit vraagt om diverse investeringen in parkeervoorzieningen, verkeersveiligheid en goede OV-verbindingen.

### 5. Mobiliteitshub

De schaa sprong van Ede gaat leiden tot meer mobiliteit. Om dit in goede banen te leiden is een verbetering nodig van de hoofdinfrastructuur en de realisatie van een Mobiliteitshub bij de Poortwachter (A12). Hiervoor zijn de komende jaren forse investeringen nodig, waarbij Ede afhankelijk is van (co-)financiering door andere overheden.

Ede maakt de komende jaren een schaa sprong van 122.000 inwoners nu, naar circa 150.000 inwoners in 2040. De kernen Ede, Bennekom en Wageningen vormen straks een samenhangend stedelijk gebied, met ruimte voor wonen, werken en recreëren. Een gebied met dynamiek, met innovatieve bedrijven, toonaangevende architectuur en een diversiteit aan stedelijke voorzieningen. Ede ziet kansen om deze dynamiek van stedelijke ontwikkeling te combineren met de rust van de Veluwe. Hiervoor zijn de komende jaren forse investeringen nodig. Investeringen die vanwege hun schaalniveau vragen om goede samenwerking met de Provincie Gelderland en de Regio Foodvalley.

Dit document is daarom een propositie aan onze partners: een ambitiedocument en een uitnodiging om deze Edese schaa sprong de komende jaren gezamenlijk te gaan maken. Deze propositie voor de toekomst van Ede is gebaseerd op de Omgevingsvisie Ede 2040 en de Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley. De focus ligt hierbij specifiek op het vestigingsklimaat en de stedelijke voorzieningen die Ede de komende jaren nodig heeft voor een succesvolle doorontwikkeling. We geven hierbij aan wat we als gemeente Ede zelf doen en waar we de samenwerking zoeken met de provincie en de regio.

De realisatie van de geformuleerde ambities vergt de komende jaren een investering van tientallen miljoenen euro's, deels afhankelijk van keuzes die nog gemaakt gaan worden. De komende tijd onderzoeken we de verschillende mogelijkheden en werken we onze ambities uit naar concrete investeringsvoorstellen.



### De ambitie van Ede

Ede is een mooie groene gemeente, met een grote diversiteit aan inwoners die nauw met elkaar verbonden zijn door werk, onderwijs, levensbeschouwing en een sterk verenigingsleven. De rijke natuur van de Veluwe is sterk verbonden met de identiteit van Ede. Deze natuur, dit landschap trekt mensen hierheen en hier naar terug. De omgeving is een onuitputtelijke inspiratiebron en biedt fysieke en mentale ruimte voor talent en creativiteit. De centrale ligging in het land, de rust en natuur, in combinatie met het culturele en sportieve aanbod en de ruimte voor talentontwikkeling, maakt de regio echt onderscheidend en aantrekkelijk in Nederland. Ede maakt de komende decennia een forse groei door en ontwikkelt zich steeds meer tot een internationale vestigingsplaats voor de food gerelateerde kenniseconomie. Ede omarmt deze ontwikkeling en geeft deze vorm met behoud van kwaliteit en het eigene van Ede. Ede in 2040 moet een symbiose zijn van Veluwse waarden en internationale doorbraken: er is sprake van dynamiek met behoud van rust, verstedelijking met behoud van natuur en landschap, moderniteit met

behoud van gemeenschapszin en tradities. Ede is een plek waar men rustig en prettig woont en tegelijkertijd trots is op de innovatie en bedrijvigheid van Foodvalley.

### Verstedelijking vraagt om stedelijke voorzieningen

We maken op dit moment plannen om de groeispromg te realiseren en van Ede een aantrekkelijke stad te maken. We werken de woningbouwopgave verder uit en er worden grote investeringen gedaan in de infrastructuur. Deze propositie gaat over het meegroeien van stedelijke voorzieningen met





de groei van Ede, want we willen hier geen woningen bouwen maar wijken. Een gezonde leefomgeving en goede voorzieningen zijn belangrijke randvoorwaarden om prettig en gezond te kunnen wonen en leven. Het aantal en soort voorzieningen moet goed aansluiten bij de demografische ontwikkelingen en bij de samenstelling van de bevolking. Deels gaat het daarbij om de uitbreiding van basisvoorzieningen die moeten meegroeien.

Tegelijkertijd ontstaat er door de schaalgrootte ook behoefte aan nieuwe voorzieningen die een plus vormen op het lokale aanbod en een regionale of zelfs landelijke uitstraling hebben. Deze voorzieningen fungeren als trekker, katalysator en aanjager voor het vestigingsklimaat van de regio en voor de identiteit van Ede. Bij de ontwikkeling van met name deze nieuwe stedelijke voorzieningen hebben wij ook de ondersteuning van de provincie nodig.

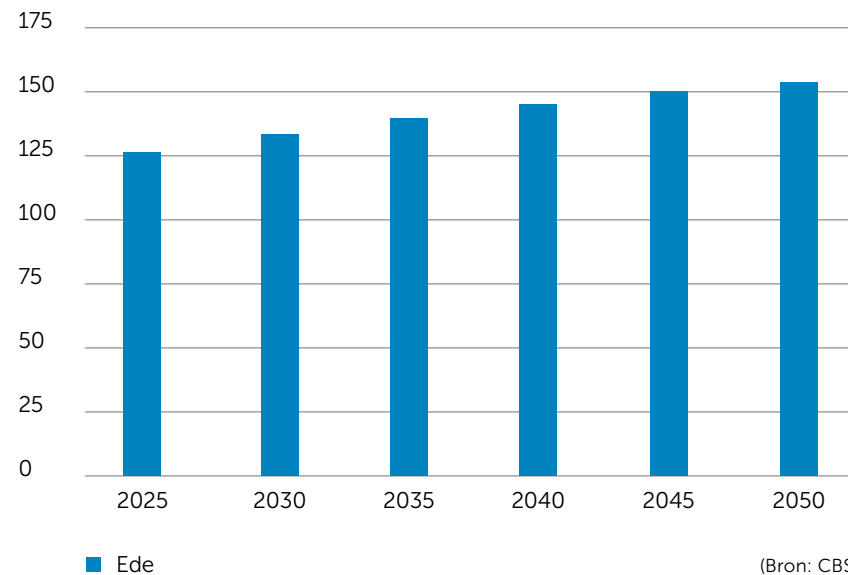
#### Propositie voor samenwerking

In deze propositie beschrijven we welke beweging Ede in de periode tot 2040 wil gaan maken, wat Ede hierin zelf doet en waar we de samenwerking zoeken met de provincie en andere partners in de regio. De focus ligt in Ede geografisch vooral op de ontwikkeling van het World Food Center en de KennisAs Ede-Wageningen. Inhoudelijk richt de propositie zich op het vestigingsklimaat en vier pijlers van stedelijke voorzieningen: cultuur, sport, recreatie en mobiliteit. Dit hebben we vervolgens vertaald naar vijf inhoudelijke ambities voor Ede in 2040:

1. Ede: de hoofdstad van Foodvalley
2. Ede: de culturele hotspot van de Veluwe
3. Ede: het startpunt voor buitensport
4. Ede: de ontvangstlocatie voor de Veluwe
5. Ede: de bereikbare groene stad

Deze propositie is bedoeld als startdocument voor een langjarig strategisch partnerschap met de Provincie Gelderland. Daarnaast willen we samen met de Regio Foodvalley een verkenning starten naar het gewenste voorzieningenniveau in 2040 voor de hele regio, zodat de benodigde investeringen in vestigingslocaties en stedelijke voorzieningen op regionaal niveau goed op elkaar worden afgestemd.

Prognose bevolking gemeente Ede 2023-2050 (x1.000)



# 1 Ede: de hoofdstad van Foodvalley

Nederland is een van de meest productieve voedselregio's in de wereld en met Wageningen University & Research wereldleider op het gebied van landbouw en voedingswetenschap. Als onderdeel van het kennishart van de Regio Foodvalley heeft Ede de ambitie om hét foodcluster van Europa te worden, dat met kennis over voedsel en innovatieve toepassingen bijdraagt aan oplossingen voor wereldwijde voedseluitdagingen. Hiervoor is in de eerste plaats een goed fysiek vestigingsklimaat nodig, met voldoende vestigingslocaties en een goede infrastructuur. Minstens zo belangrijk is echter het inhoudelijk vestigingsklimaat: een bruisend en innovatief kennisecosysteem, waar professionals, starters, bedrijven en kennisinstellingen elkaar kunnen ontmoeten, met elkaar samenwerken en elkaar versterken.



### Verstedelijkingsopgave

We willen de karakteristieke opbouw en diversiteit van onze gemeente versterken door het contrast tussen de Veluwe en de Vallei te vergroten. De Veluwse zijde is overwegend groen en rijk aan cultuurhistorie. Dit koesteren en beschermen we door het dorps karakter te behouden en primair te bouwen voor de eigen behoefte. In de Vallei is meer ruimte voor dynamiek en vernieuwing. De grootste groei en transformatie vindt daarom plaats rondom Ede, Bennekom, De Klomp en Lunteren. Hier bouwen we voor de (boven)regionale behoefte. Dit is waar de schaa sprong in verstedelijking hoofdzakelijk zal plaatsvinden, met nieuwe hoogwaardige woon-werkgebieden en nieuwe stedelijke voorzieningen. Ook in Ede-stad bouwen we aan een meer stedelijke omgeving, met hogere dichtheden en meer hoogbouw bij de OV-knopen en voorzieningencentra.



### KennisAs

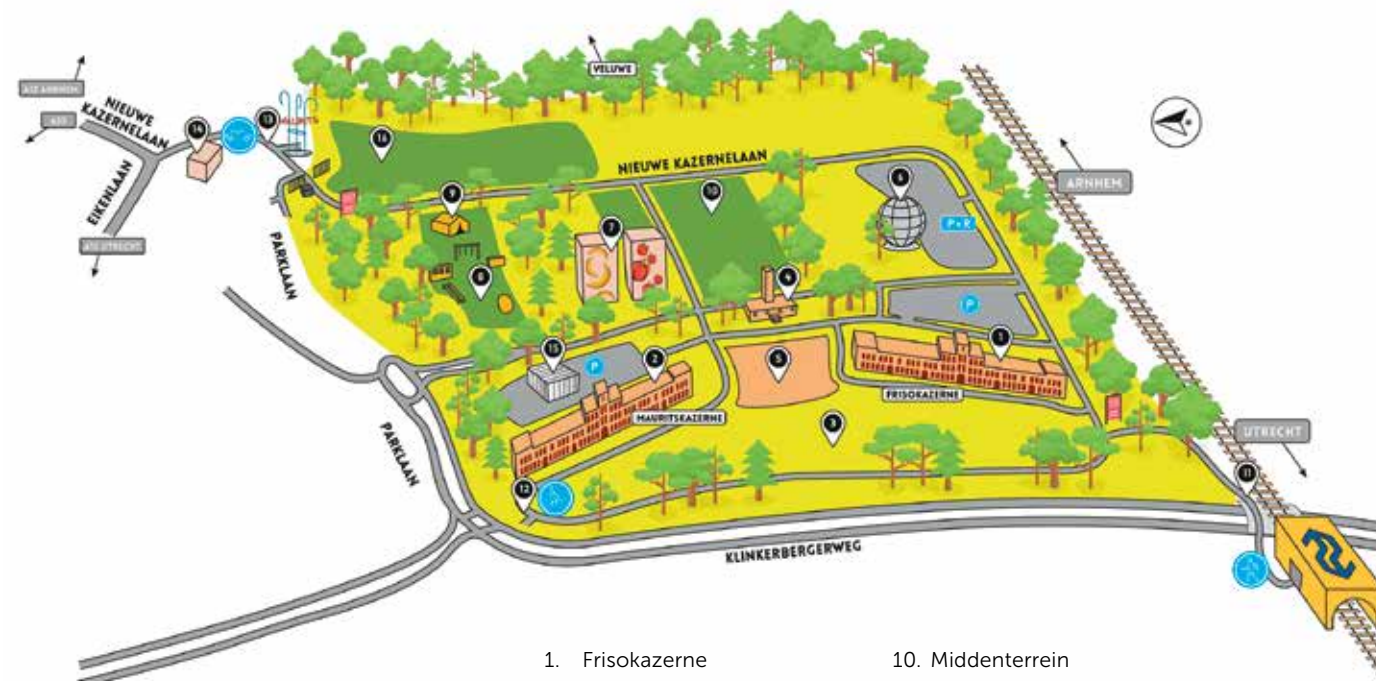
Binnen de ontwikkeling van het gebied Foodvalley neemt de KennisAs Ede-Wageningen een bijzondere positie in. De KennisAs is een groot ontwikkelgebied, waar op dit moment in samenwerking met FoodNL, de provincie en de gemeente Wageningen concrete plannen voor worden uitgewerkt. De KennisAs verbindt de hotspots World Food Center en Kenniscampus Ede met WUR/Wageningen Campus en Business & Sciencepark Wageningen. In dit gebied landt ook een belangrijk deel van de verstedelijkingsopgaves van de regio. Ede heeft de ambitie om het gebied een herkenbare uitstraling te geven en er een inspirerend en dynamisch gebied van te maken, met hoogwaardige en natuurinclusieve architectuur. Een groene omgeving die uitnodigt tot ontmoeten, leren en kennisdelen en die ook aantrekkelijk is om te wonen en te recreëren. Er ligt een kans om hier een uniek gebied in de Regio Foodvalley te creëren, met ruimte voor groeiende innovatieve foodbedrijven. Het gebied kan zich ontwikkelen tot visitekaartje en belangrijke economische motor voor onze regio.



Ede ontwikkelt het WFC-terrein en participeert in het Food Innovation District. Door de economisch onzekere tijd en de grote behoefte aan woningbouw staat de ontwikkeling van bedrijfsruimte in het gebied echter steeds meer onder druk. Het bouwen van een goed kennisecosysteem vraagt om geduld en een keuze voor minder opbrengsten op kortere termijn. Het is voor de ontwikkeling van de hele regio belangrijk om het gebied voor de lange termijn zeker te stellen als vestigingsplaats voor innovatieve bedrijvigheid in de agrifood sector. Hiervoor vragen we de provincie om samen met Ede risicodragend te participeren in het Food Innovation District. Daarnaast vragen we de provincie om te helpen bij het realiseren van een permanente huisvesting voor starters.

### World Food Center (WFC)

Om het inhoudelijk vestigingsklimaat een grote impuls te geven ontwikkelen we door middel van publiek-private samenwerking het voormalige kazerneterrein Maurits Zuid tot dé food-ontmoetingsplek van Nederland: het World Food Center (WFC). Dit gebied is complementair aan de Wageningen Campus en wordt, naast een vernieuwend en aantrekkelijk woongebied, een internationale ontmoetingsplaats voor consumenten en internationale bedrijven in de voedingsketen. Een centrum waar ook lezingen, presentaties, congressen, proeverijen en kookworkshops kunnen plaatsvinden. Het maakt het gebied tot een unieke vestigingslocatie en een internationale etalage, waar buitenlandse delegaties de innovatiekracht van Nederland kunnen ervaren. Gelegen vlak naast het station Ede-Wageningen wordt het WFC een nieuw en bruisend gebied binnen Ede.



- |                         |   |
|-------------------------|---|
| 1. Frisokazerne         | 10. Middenterrein                                 |
| 2. Mauritskazerne       | 11. Voetgangerstoegang NS station Ede-Wageneingen |
| 3. Frisopark            | 12. Fietsingang Klinkerbergseweg                  |
| 4. Ketelhuis            | 13. Auto-ingang Nieuwe Kazernelaan/Eikenlaan      |
| 5. Appélplaats          | 14. Smaakpark                                     |
| 6. Stingerbol           | 15. Bananenkas Nederbanaan                        |
| 7. Roots Innovation Hub | 16. Woningbouwweld Veluwe Proeftuin               |
| 8. Stormbeenbos         |   |
| 9. Smook en Smaak       |   |

### Food Innovation District

In het World Food Center biedt het Food Innovation District vestigingsmogelijkheden. Hier wordt bestaand en nieuw bedrijfsleven met elkaar te verbinden en ontstaat het ideale vestigingsklimaat voor innovatieve agrifoodbedrijven en kennisinstellingen die samen willen bouwen aan een gezonde toekomst. De samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven op één locatie en de combinatie van functies en voorzieningen zorgt voor kruisbestuiving en scheidt een ecosysteem van innovatie. Het bevordert het voortbrengen van ideeën en de commercialisering daarvan. De Roots Innovation Hub biedt hier ook ruimte voor startups en kleine bedrijven. Het gebied Maurits Noord dient als overloopgebied voor bedrijven met aanpalende dienstverlening.

### World Food Experience

Centraal onderdeel van het World Food Center is de Experience: een attractief voedselavontuur met dialoog, educatie, beleving en plezier. De Experience stimuleert bewustwording bij consumenten over voedselvraagstukken en over hoe zij kunnen bijdragen aan een gezondere en duurzamere toekomst voor henzelf en

Ede werkt in samenwerking met de provincie en de Stichting WFCE verschillende scenario's uit voor de World Food Experience en komt op basis hiervan tot een heroverweging. Ede draagt zelf 6 miljoen euro bij aan de ontwikkeling van de Experience. Wij vragen de provincie om de financiële middelen die voor de Experience beschikbaar zijn gesteld door de provincie en door het Rijk hiervoor voorlopig beschikbaar te houden.

hun omgeving. Voor de Experience is een nieuw bestemmingsplan nodig. Hiervoor is een nieuw besluit over de ontwikkeling van dit belangrijke onderdeel van het WFC-gebied noodzakelijk. Ede wil daarom in samenwerking met de provincie komen tot herbezinning op de Experience. Uitgangspunt hierbij is en blijft dat er een voorziening wordt gecreëerd die bijdraagt aan de versterking van het vestigingsklimaat van de KennisAs in het algemeen en voor het Food Innovation District en het foodprofiel van Ede in het bijzonder. De voorziening moet Foodvalley en de innovatiekracht van het gebied een herkenbaar gezicht geven.



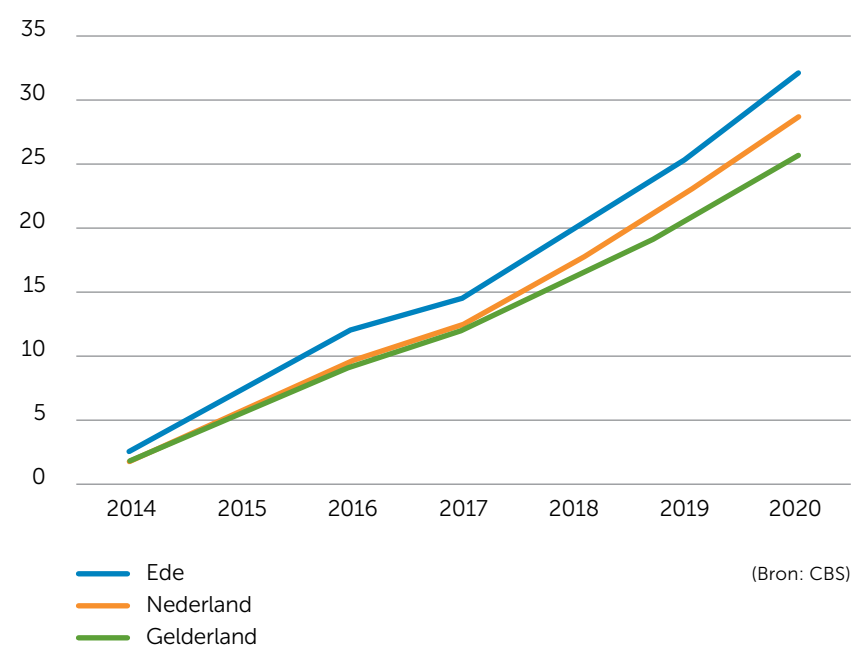
Ede ontwikkelt het Food & Businesspark. Het bedrijventerrein loopt op dit moment echter al tegen zijn grenzen aan. Investerings zijn nodig op het bedrijventerrein zelf, onder andere in de uitbreiding van netcapaciteit en verbetering van het OV. Daarnaast is er ook ruimte nodig voor een verdere uitbreiding van vestigingslocaties. Ede ontwikkelt hiertoe zelf een nieuw bedrijventerrein in Ede-Noord. Om de toekomstige behoefte aan een nog verdere uitbreiding van vestigingslocaties te kunnen faciliteren vragen we de provincie om de mogelijkheden hiervoor in de regio te onderzoeken.

#### Food & Businesspark

Het Food & Businesspark nabij station Veenendaal-De Klomp is het gebied waar de grotere (productie)bedrijven en zwaardere industrie zich kunnen vestigen. Samen met de vestigingslocaties op de KennisAs en in het Food Innovation District kunnen hiermee alle soorten bedrijvigheid op gebied van agrifood in de gemeente Ede worden gefaciliteerd:

- Food Innovation District: 70.000 m<sup>2</sup> bedrijfsruimte voor foodbedrijven.
- Roots Innovation Hub: betaalbare en flexibele bedrijfsruimte voor startups.

#### Toename bedrijfsvestigingen totaal tov 2013 (%)



- Maurits Noord: overloopgebied voor aanpalende bedrijven.
- KennisAs: ontwikkellocatie voor R&D bedrijven met meer ruimtevraag.
- Food & Businesspark: industrieterrein voor de foodgerelateerde maakindustrie.

Het fysieke vestigingsklimaat van Ede moet ruimte kunnen bieden aan innovatieve bedrijven in elk stadium van hun ontwikkeling. Wanneer deze bedrijven niet in staat zijn om in Ede te door te groeien en uit te breiden, kunnen ze ervoor kiezen om hun activiteiten te verplaatsen naar elders of zich überhaupt niet in Ede te vestigen. Daarmee gaat ook de kennis voor het gebied verloren. Het Food & Businesspark is daarmee essentieel voor het fysieke vestigingsklimaat voor food gerelateerde bedrijven in de gemeente Ede. Graag verkennen wij samen met de provincie wat de mogelijkheden zijn voor eventueel toekomstige uitbreiding van vestigingslocaties voor (agrifood) bedrijven in de regio.

#### Kenniscampus Ede

Voor elk nieuw huishouden wenst Ede ook één arbeidsplaats te realiseren, van praktijkgericht tot wetenschappelijk en alles wat daar tussen zit. Het opleidingsaanbod in Ede sluit moet hierop aansluiten. In Ede hebben vijf kennisinstellingen, twee woningcorporaties en de gemeente Ede de Kenniscampus Ede gerealiseerd, die plaats biedt voor 12.000 studenten en scholieren. Dit is een inspirerende omgeving waar studenten en scholieren kunnen leren en studeren, sporten en wonen. De Kenniscampus Ede is beroeps- en praktijkgericht, met goede doorstroombmogelijkheden tussen de scholen. Samen met Wageningen UR ontstaat zo een breed aanbod van studenten en opleidingen op alle niveaus.



#### Samenvatting ambities:

- Een inspirerend programma voor het WFC en de KennisAs met hoogwaardige en natuurinclusieve architectuur.
- WFC-gebied ontwikkelen tot een levendig verblijfsgebied.
- Realisatie publieke voorziening op het WFC als belangrijke aanjager voor het gebied.
- Realisatie nieuwe gebouwen Food Innovation District en permanente huisvesting starters.
- Ontwikkeling en uitbreiding vestigingslocaties voor productiebedrijven.

#### Wat doen we zelf?

De gemeente Ede ontwikkelt het WFC gebied en investeert 6 miljoen euro in de Experience. Ede participeert risicodragend in het Food Innovation District. Daarnaast ontwikkelt Ede het Food & Businesspark en een nieuw bedrijventerrein in Ede-Noord.

#### Wat hebben we nodig van de provincie?

- Samenwerking op de ambities voor de KennisAs.
- Beschikbaar houden financiële bijdragen voor WFC Experience.
- Risicodragend participeren in het Food Innovation District.
- Samen realiseren van permanente huisvesting voor starters.
- Ondersteuning bij het oplossen van knelpunten in het Food & Businesspark.
- Verbeteren van OV-verbindingen naar de bedrijventerreinen.
- Verkennen uitbreidingsmogelijkheden vestigingslocaties voor productiebedrijven in de regio.



# 2

## Ede: de culturele hotspot van de Veluwe

Ede wil in 2040 dé culturele hotspot op de Veluwe zijn, met een onderscheidend aanbod dat aansluit bij de vraag van (nieuwe) inwoners. De aanwezigheid van aantrekkelijke culturele voorzieningen en een onderscheidend cultureel aanbod is cruciaal voor het aantrekken van kenniswerkers. Steden met een gunstige ligging ten opzichte van werk en natuur, gecombineerd met een gevarieerd aanbod aan stedelijke voorzieningen hebben de grootste aantrekkingskracht als vestigingsplaats. Dit zijn steden met veel historie, cultuur, horeca en woonattracties naast de deur, natuur in de buurt en werk op acceptabele reisafstand. Ede heeft de potentie om zo'n aantrekkelijke woonomgeving te bieden en nieuwe bewoners aan te trekken en vast te houden.

Ede gaat de komende jaren meer investeren in culturele voorzieningen en legt daarmee de basis voor de toekomst. Het actieve verenigings- en vrijwilligersleven in Ede vormt hierbij een sterke basis. Om te zorgen voor een goede balans tussen rust en reuring, willen we het culturele aanbod concentreren op twee strategische plekken in Ede: het WFC en het centrum van Ede. Door het concentreren van voorzieningen ontstaat op deze plekken kritische massa om tot een hoger kwaliteitsniveau te komen, dat aansluit bij de groei van de stad. Ede kiest voor een breed en toegankelijk cultureel aanbod voor haar inwoners en bezoekers en zet daarbij in op haar sterke kanten om te groeien als culturele bestemming op de Veluwe.



### Cultureel brandpunt WFC

Het World Food Center ontwikkelt zich de komende jaren tot een dynamisch tweede brandpunt in de kern van Ede, met een belangrijke regionale bezoekersfunctie voor de regio. De appèlplaats wordt een bruisend centraal plein en het ketelhuis krijgt een horecabestemming met diverse mogelijkheden voor cultuurbeleving. Er ontstaat hier een aantrekkelijk verblijfsgebied waar van alles te beleven is en waar kunstenaars en creatievelingen zich kunnen ontplooiën.

Het Akoesticum is een nationaal trainingscentrum voor muziek, dans en theater. Met verschillende trainingsruimtes, overnachtingsmogelijkheden en eigen catering is Akoesticum de ideale plek voor repetities, try-outs, trainingen en evenementen voor talentontwikkeling. Gebouw 120 biedt ateliers en expositieruimte voor (beginnende) kunstenaars en is daarmee een belangrijke ketenvoorziening en een laagdrempelige plek voor kunst en cultuur.

Met het naastgelegen station krijgt het WFC een belangrijke ontvangstfunctie voor de hele regio. Niet alleen is het de belangrijkste toegangspoort naar de KennisAs en de WUR, maar ook voor de Veluwe en het Kröller-Müller Museum. Om deze verbinding te versterken en het gebied een forse culturele impuls te geven wordt hier een grote culturele publiekstrekker gerealiseerd met regionale en landelijke uitstraling: ARTBASE Ede.

### ARTBASE Ede

ARTBASE Ede, wordt één van de belangrijkste dragers onder het regionale cultuuraanbod en het culturele anker van de gemeente Ede. Een nieuw museum, waarvan de hoofdtentoonstelling in het teken staat van Helene Kröller-Müller. Hiermee wordt het museum tevens een springplank voor een bezoek aan het Kröller-Müller Museum en de Veluwe. ARTBASE biedt de kans om binnen het WFC-gebied meerdere culturele initiatieven met elkaar te verbinden en een centrale ontmoetingsplek binnen het gebied te worden. Gelegen pal naast het nieuwe station Ede-Wageningen en aan de rand van de Veluwe, heeft ARTBASE de potentie om van Ede een nationale en internationale culturele publiekstrekker te maken. Hiermee verwerft Ede een positie in het landelijke cultuuraanbod als belangrijke culturele hotspot op de Veluwe.



Het Kröller-Müller museum

Ede investeert in de ontwikkeling van het WFC als culturele hotspot voor de regio. Een goede OV-verbinding tussen het WFC en het Kröller-Müller Museum en de Veluwe is van groot belang om het gebied als toegangspoort te laten functioneren voor een bezoek aan de regio. We vragen de provincie om hier in de OV-concessie concreet invulling aan te geven.



De hoofdtentoonstelling in ARTBASE wordt de eerste immersieve (onderdompelende) multimediale ervaring in Nederland. Daarmee sluit het qua ambitieniveau aan bij grote internationale multimediale belevingen op bijzondere plekken als L'Atelier des Lumières in Parijs en Teamlab Borderless in Tokyo. Tegelijkertijd is ARTBASE Ede aansprekend voor lokale en regionale bewoners doordat kunstenaars, verzamelaars en culturele initiatieven uit de omgeving hier een podium krijgen. De multimediale hoofdtentoonstelling van ARTBASE wordt gecombineerd met exposities van (inter)nationaal aansprekende

jonge kunstenaars en verzamelaars en high tech interactieve installaties. Hiermee ontstaat een mix van 'hip & high culture', die zowel jongvolwassenen als de meer reguliere museumbezoekers zal aanspreken. De brede inhoud van ARTBASE biedt bovendien kansen voor educatie en aansluiting op het curriculum van basis- en middelbare scholen.

### Centrum Ede

Onder de noemer "Groen en Gastvrij" werkt Ede al sinds 2016 samen met partners aan een toekomstbestendig, compact, groen en levendig centrum. Het cultureel aanbod is daar een belangrijke drager in. Ede Centrum is vaak de plek waar evenementen plaatsvinden en ook zijn er het cultureel centrum Cultura en poppodium Astrant te vinden. Beiden zijn toe aan een doorontwikkeling, gezien de schaal-sprong van de gemeente. Het programma moet aansluiten bij de behoeften van de gebruikers, de ruimtes moeten geschikt zijn en meebewegen met het gebruik van de 21<sup>e</sup> eeuw.

Het gebouw van Cultura staat op dit moment fysiek met haar rug naar de stad gekeerd. De komende jaren wordt het gebouw toekomstbestendig gemaakt, met een uitbreiding van de capaciteit van de theaterzaal en vernieuwing en uitbreiding van de horecavoorziening. Om bij te dragen aan de levendigheid van het centrum van Ede wordt de entree verplaatst naar het Kuiperplein. De bibliotheek is recent verbouwd en heeft een functie gekregen als huiskamer. De bibliotheek zal vanaf januari 2023 ook op zondag haar deuren openen. Het poppodium en jongerencentrum Astrant heeft een regionale functie en krijgt in het gebouw een nieuwe en eigen plek. Astrant is sinds 2016 de creatieve broedplaats voor en door jongeren in Ede. Er wordt het hele jaar door een divers muziekprogramma aangeboden. Daarnaast richt Astrant zich op de talentontwikkeling van jongeren op het gebied van kunst en cultuur.



Impressiebeeld 'de verleiding'  
2<sup>e</sup> ingang Cultura

Ede ontwikkelt ARTBASE en heeft structureel middelen gereserveerd in de begroting voor de exploitatie. Wij vragen aan de provincie om een eenmalige investeringssubsidie om de realisatie van ARTBASE mogelijk te maken.

### Gezamenlijke programmering

Om de schaal-sprong naar een meer stedelijk cultuuraanbod verder te kunnen maken breiden we het cultuuraanbod uit. Daarmee wordt het voor (jonge) gezinnen aantrekkelijk om zich in de gemeente te vestigen en kan het imago van Ede als 'hippe plek' worden versterkt. Het gaat dan onder andere om het opladen van de twee strategische plekken met aanvullende en complementaire culturele activiteiten, die een toevoeging vormen op het lokale aanbod. Dit lokale aanbod bestaat onder andere uit diverse evenementen die de identiteit van Ede versterken. Te denken valt aan de Heideweek, het Schaapscheerdersfeest en Summerbeach. De komende jaren willen we inzetten op het verder ontwikkelen van een aantal grotere evenementen. Het landschapsfestival Woest & Bijster willen we laten uitgroeien tot een evenement met landelijke uitstraling. Ook willen we de landelijke uitstraling van de herdenking Airborne Ede verder versterken. Daarnaast wordt cultuureducatie versterkt en uitgebreid en er wordt geïnvesteerd in talentontwikkeling. Lokale kunstenaars, jongeren en het verenigingsleven zijn daarbij belangrijke drijvers.

Bij een stedelijk cultureel aanbod hoort ook een passende programmering die de identiteit van Ede verder versterkt. Centraal staat hierbij de beleving, in een combinatie van beeldende kunst, natuur (Veluwe), erfgoed en muziek.

Het WFC gebied







Het cultuuraanbod groeit de komende jaren mee met de groei van Ede. De gemeente Ede stimuleert tegelijkertijd de diverse (culturele) partijen in Ede, zoals Cultura, Artbase, Kröller-Müller Museum, Akoesticum, Openluchttheater en WFC Experience om hun onderlinge agenda op elkaar af te stemmen en te werken aan gezamenlijke initiatieven. De cultuurmakelaar van de gemeente Ede zoekt daarbij ook de samenwerking op met de Pathé bioscoop, Edesche Concertzaal en andere particuliere initiatieven. Daarnaast werken we op cultuurgebied nauw samen met de gemeente Wageningen.

Het culturele aanbod van de stad Ede is complementair aan omliggende gemeenten. Daarnaast brengen we ook levendigheid in de dorpen, door het organiseren van kleinschalige lokale evenementen die vooral gericht zijn op de eigen bewoners. Tot slot hoort bij de stedelijke ontwikkeling van Ede ook de ontwikkeling van een divers aanbod aan uitgaansgelegenheden. Het culturele aanbod voor jongeren en young professionals in Ede is op dit moment nog onderontwikkeld. Dit versterken we de komende jaren door het realiseren van een nieuw poppodium. We onderzoeken daarbij of het mogelijk is om dit te combineren met de ontwikkeling van een breder aanbod aan uitgaansgelegenheden voor de hele regio.

#### Ambities:

- Realisatie ArtBase Ede.
- Behoud van broedplaatsen op het WFC terrein.
- Toekomstbestendig maken Cultura Ede.
- Doorontwikkeling Woest & Bijster en versterking Airborne Ede.
- Realiseren regionaal poppodium.
- Uitbreiden uitgaansgelegenheden.

#### Wat doen we zelf?

De gemeente Ede investeert in de ontwikkeling van Cultura Ede tot cultureel centrum in de binnenstad van Ede. De gemeente subsidieert daarnaast een groot aantal lokale evenementen en draagt met een cultuurmakelaar bij aan samenwerking en afstemming van het aanbod. De exploitatie van ArtBase als culturele drager van het WFC is structureel opgenomen in de Edese begroting.

#### Wat hebben we nodig van de provincie?

- Een goede OV-verbinding tussen het WFC en de Veluwe met het Kröller-Müller Museum.
- Een eenmalige investeringssubsidie voor de realisatie van ArtBase Ede.
- Versterken van Woest & Bijster en Airborne Ede.
- Samen realiseren van een regionaal poppodium.
- Samenwerking bij het realiseren van uitgaansgelegenheden op de KennisAs.

# 3 Ede: het startpunt voor buitensport

Sporten en bewegen zijn onmisbaar voor een gezonde leefomgeving en voor een goed vestigingsklimaat. Daarvoor zijn de aanwezigheid van goede sportvoorzieningen en het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte belangrijke randvoorwaarden. Met zijn ligging midden op de Veluwe leent Ede zich uitstekend voor vele soorten buitensport. Ede wil zich daarom de komende jaren ontwikkelen tot regionaal startpunt voor diverse buitensporten. De ontwikkeling van recreatieve stads- en landschapsparken speelt hierin een belangrijke rol. Daarnaast zetten we ons in om ook op wijkniveau sporten en bewegen in de openbare ruimte laagdrempeliger te maken door het creëren van een groene leefomgeving.



### Ontwikkeling open sportgebieden

Onze ambitie is om een groot open sportgebied te realiseren met een regionale aantrekkingskracht, waar ruimte is voor bewegen, ontmoeten, sport en spelen, zowel in georganiseerd als ongeorganiseerd verband. Een groot open sportpark zonder hekken, waar je naartoe komt voor een dagje actief zijn. Dit gebied fungeert ook als verzamelpunt voor sportroutes: een plek voor koffie, sanitair, parkeergelegenheden en start of doorgangspunt voor routes voor wandelen, trimmen, fietsen, mountainbiken en paardrijden. Door het sportpark meer te verbinden met de omgeving en de openbare ruimte meer toegankelijk te maken voor bewegen, kan verzilverd worden wat in potentie al in Ede aanwezig is. Op het sportpark zelf bevinden zich sterke aanbieders, met een gevarieerd sportaanbod, die samenwerken en gezamenlijk gebruik maken

van de voorzieningen. Door programma's voor sportstimulering op te zetten zorgen we ook daadwerkelijk voor gebruik van het open sportpark door een brede groep Edenaren.

### Uitbreiding bestaande sportvoorzieningen

Voor sport vertaalt de verstedelijkingsopgave zich ook in de groei van de basisvoorzieningen. We bouwen aan voorzieningen dicht bij huis, waar elke doelgroep terecht kan, hoe deze ook georganiseerd is. De komende jaren is uitbreiding nodig van sportvelden, sportzalen, sport in de openbare ruimte en commerciële sporten. Afhankelijk van de sportbehoefte in 2030 kunnen er ook nieuwe typen sportvoorzieningen worden toegevoegd. Denk daarbij aan meer urban sporten, een mix van sport en cultuur en ruimte voor tijdelijke voorzieningen en evenementen. Daarmee ontstaat een divers sportaanbod voor een



Ede investeert in de ontwikkeling van nieuwe open sportparken. Het ontwikkelen van een groot open sport- en recreatiepark met een regionale aantrekkingskracht vraagt om investeringen die de draagkracht van de gemeente te boven gaan. Op dit punt zoeken wij dan ook de samenwerking met de provincie.

Voorbeeld open sportpark  
©foto: Sport & Ruimte



Ede investeert in de uitbreiding van bestaande sportvoorzieningen. Na 2030 is er onvoldoende ruimte op de huidige sportparken, waardoor realisatie van nieuwe parken of herstructurering noodzakelijk wordt. Dit biedt mogelijkheden om te kijken naar een brede gebiedsontwikkeling, met naast sport en bewegen ook ruimte voor wonen en werken. Met een groeiend aantal inwoners moet ruimte worden gereserveerd voor sportvoorzieningen en voor groene wijken die bewegen stimuleren. In de Omgevingsvisie Ede zijn al twee zoeklocaties voor een nieuw sportpark aangewezen. Ook de KennisAs biedt mogelijkheden voor het realiseren van groene wijken met multifunctionele sportvoorzieningen. We vragen de provincie om samenwerking bij het realiseren van deze ruimtelijke opgave.

brede doelgroep en dragen we bij aan onze ambitie om zoveel mogelijk Edenaren aan het sporten en bewegen te krijgen. Tegelijkertijd brengen we ook focus aan door te investeren in de sporten waar Ede nu al sterk in is. Hierdoor is er ruimte voor talentontwikkeling en versterken we de verenigingen:

- Waterpolo en zwemmen: bouw van een nieuw, breed inzetbaar binnenzwembad, dat ook geschikt is voor waterpolo op het hoogste niveau.
- Hockey: realisatie van een vierde hockeyveld.
- Turnen: realisatie van een nieuwe, grotere turnhal.
- Volleybal, korfbal en (op termijn) zaalvoetbal: versterken van de topcompetities.

#### Sportevenementen

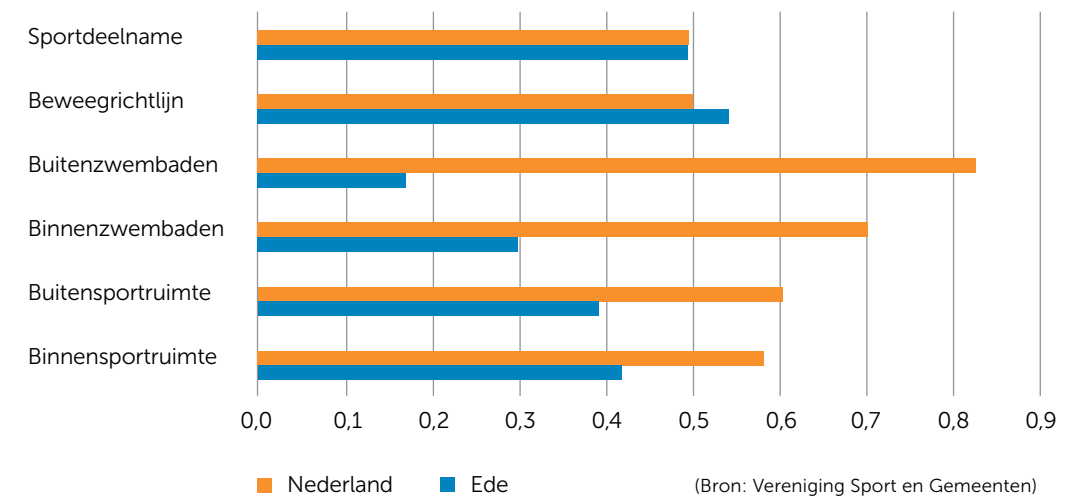
De sportevenementen die in Gelderland en in Ede worden georganiseerd willen we een grotere maatschappelijke impact geven. Daarvoor werken we samen met de provincie in Gelrestad Sport. We organiseren tal van activiteiten in het kader van sportstimulering voor kinderen, mensen met een beperking en om gezonde leefstijl

te promoten. De komende jaren is wil Ede ook bijdragen aan het organiseren van grotere sportevenementen met een landelijke uitstraling. Te denken valt aan de start van een wielerronde, nationale kampioenschappen op de sporten die in Ede groot zijn en een nieuw urban sports festival.



#### Sportindicatoren voor Ede en Nederland in 2021 (%)

Simac Ladies Tour



#### Ambities:

- Realiseren groot open sportgebied met mogelijkheden voor bewegen in de openbare ruimte.
- Uitbreiding bestaande sportparken en sportvoorzieningen en toevoegen nieuw sportaanbod.
- Realisatie nieuw binnenzwembad dat geschikt is voor waterpolo op het hoogste niveau.
- Uitbreiding hockeyvelden.
- Realisatie nieuwe grotere turnhal.
- Versterken topcompetities volleybal, korfbal en (op termijn) zaalvoetbal.
- Ede als gastheer voor regionale en landelijke sportevenementen.

#### Wat doen we zelf?

Ede investeert in de uitbreiding van lokale sportvoorzieningen en de toevoeging van voorzieningen die de sporten waar Ede al sterk in is nog verder kunnen versterken. Realisatie en beheer van deze sportvoorzieningen komt voor rekening van de gemeente. Ede organiseert daarnaast ook diverse lokale sportevenementen.

#### Wat hebben we nodig van de provincie?

- Samen realiseren van een groot open sportgebied met een regionale aantrekkingskracht.
- Samen realiseren breed inzetbaar overdekt zwemwater geschikt voor topwaterpolo en evenementen.
- Regionale aanpak voor de verduurzaming van bestaande sportparken.
- Bijdragen aan de herstructurering van bestaande sportparken.
- Samenwerking bij de organisatie regionale en landelijke sportevenementen.



# 4

## Ede: de ontvangstlocatie voor de Veluwe

Ede is een prachtige gemeente met fraaie landschappen en waardevolle natuur. Niet voor niets noemen veel inwoners de natuurlijke omgeving de belangrijkste kernwaarde van onze gemeente. De Veluwe is een uniek kapitaal, dat nergens anders in Nederland te vinden is. Het maakt het gebied ook steeds populairder bij toeristen en recreanten van buiten de regio. Om de druk op dit kwetsbare natuurgebied te verminderen moet de groei van het aantal bezoekers in goede banen worden geleid. Hiervoor worden delen van de Veluwe aangewezen als recreatiegebied en andere als rustgebied. De ambitie is om de groei van Ede en de groei van het toerisme niet ten koste te laten gaan van de natuur. Door bezoekers beter te spreiden en natuurwaarden te versterken en door samen met ondernemers te werken aan kwaliteitsverbetering van de vakantieparken.



### Veluwe toekomstbestendig maken

Ede verwacht de komende jaren een toename van het aantal bezoeken aan de Veluwe met 25%. We zetten in op bezoekersmanagement om deze bezoekers de rust en de ruimte te geven die ze zoeken en om te voorkomen dat het aantal bezoekers de draagkracht van het gebied te boven gaat. Hiervoor ontwikkelt Ede drie ontvangstlocaties die toegang geven tot de Veluwe:



1. Station Ede-Wageningen
2. Otterlo
3. Ginkelse Hei

Door het opwaarderen van parkeervoorzieningen voor dagrecreatie, het verbeteren van OV-verbindingen en met het Routebureau Veluwe (ver)leiden we de recreanten via deze ontvangstlocaties naar die gebieden die de recreatiedruk het beste kunnen verdragen. Daarmee ontzien we de meer kwetsbare gebieden. Hiervoor is het nodig om wegen, paden en parkeren opnieuw in te richten en toekomstbestendig te maken.

### Alternatief recreatief aanbod

Om de recreatiedruk op het bos te verminderen is naast bezoekersmanagement ook meer spreiding van bezoekers nodig over de regio. Daarvoor is het noodzakelijk om andere gebieden beter te ontsluiten en ook hier een aantrekkelijk recreatieaanbod te creëren zodat de inwoners van de regio tijdens de piekdruk een aantrekkelijk alternatief wordt geboden. Hiertoe realiseren we recreatieve functies in het groen aan de randen van de stad en de dorpen. Ook ontwikkelen we het Binnenveld tot een groot landschapspark (Project De Groene Grens) waar agrarische functies worden gecombineerd met diverse vormen van recreatie.

Het overgangsgebied tussen de Veluwe en de Vallei biedt ruimte voor kleinschalige en natuurinclusieve vormen van recreatie en bedrijvigheid. Hier recreatieve functies en dagattracties worden gerealiseerd, zodat er in het gebied iets te doen is. Bijvoorbeeld een restaurant, een kinderboerderij, een speeltuin

Ede ontwikkelt in Veluweverband samen met andere gemeenten ontvangstlocaties tot de Veluwe. We vragen de provincie om hier financieel aan bij te blijven dragen en om samenwerking bij het realiseren van deze locaties, onder andere in de rol van wegbeheerder door de oversteekbaarheid van de N310 bij Otterlo te verbeteren. Daarnaast zijn goede OV-verbindingen naar de Veluwe onmisbaar om het recreatieve bezoek te kunnen verduurzamen.



met pannenkoekenhuis, horeca, een pluktuin, een bezoekboerderij of een minicamping.

Tot slot willen we ook de aantrekkelijkheid vergroten van het landelijk gebied buiten de Veluwe. Het ontsluiten van deze gebieden en voorzieningen vraagt de komende jaren ook om investeringen in nieuwe recreatieroutes.

#### Groenblauw raamwerk

We creëren een robuust groenblauw raamwerk dat de natuurgebieden verbindt en die doorloopt in de dorpen en wijken. Daarnaast willen we het luwe landelijk gebied

en het dynamisch stedelijk gebied scherper van elkaar onderscheiden. Aan de stads- en dorpsranden komen landschapsparken (bijvoorbeeld een Brink) waar agrarische functies worden gecombineerd met recreatie. De landschapsparken brengen ademruimte in het stedelijk netwerk en zorgen voor overgangen en verbindingen naar het landelijk gebied. Stadsparken in Ede-stad en kleinere groenstructuren in de dorpen zijn onmisbare schakels in het groenblauwe raamwerk. Ze zorgen tegelijkertijd voor ruimtelijke overgangen tussen verschillende gebieden.

#### Recreatieve activiteiten

Er is een ruime keuze aan uitstapjes in Ede. In de toekomst wil Ede meer en veelzijdiger activiteiten te bieden hebben voor de regio, die jaarrond te bezoeken zijn. Ede stimuleert daarbij initiatieven die passen bij de thema's smaak (Smaakvolle Veluwe), militaire historie (Bevochten Veluwe), Kröller-Müller (Hoge Veluwe) en onthaasten (Stille Veluwe).

Ede werkt aan alternatief recreatief aanbod buiten de populaire (natuur)gebieden. We vragen de provincie om samen te werken bij de ontwikkeling van het Binnenveld, realisatie van nieuwe recreatieve functies en uitbreiding van het netwerk van recreatieve fiets- en wandelroutes.



Het Binnenveld  
©foto: Gert Wegenaar

Ede investeert in de versterking van bestaande groenstructuren. We vragen de provincie om samenwerking bij de uitbreiding van het groenblauw raamwerk en bij de versterking van groenstructuren in Ede-stad en de dorpen.

#### Ambitie:

- Ontwikkelen ontvangstlocaties tot de Veluwe.
- Goede OV-verbinding naar de ontvangstlocaties.
- Nieuwe recreatieve functies buiten de (populaire) natuurgebieden.
- Uitbreiding recreatieve fiets- en wandelroutes buiten natuurgebieden.
- Versterken groenstructuur in Ede-stad en de dorpen.
- Ontwikkeling van het Binnenveld tot landschapspark.
- Combineren van agrarische en recreatieve functies.
- Realiseren groenblauw netwerk.
- Stimuleren recreatieve activiteiten.

#### Wat doen we zelf?

Ede ontwikkelt de poorten tot de Veluwe en de uitbreiding van het bestaande netwerk van het fiets- en wandelroutes. Daarnaast ontwikkelt Ede kleinschalige recreatieve functies buiten de populaire natuurgebieden en een interessant jaarrond aanbod aan recreatieve activiteiten. Ook investeert Ede in de ontwikkeling van het Binnenveld tot landschapspark en de versterking van stadsparken en groenstructuren in de stad en de dorpen.

#### Wat hebben we nodig van de provincie?

- Bijdrage voor de ontwikkeling van de ontvangstlocaties tot de Veluwe.
- Verbeteren verkeersveiligheid bij Ginkel en Otterlo.
- Samenwerking bij uitbreiding nieuwe recreatieve fiets- en wandelroutes.
- Samenwerking bij de realisatie van nieuwe recreatieve functies.
- Samenwerking bij de ontwikkeling van het Binnenveld.
- Samenwerking bij de uitbreiding van het groenblauw netwerk.
- Voortzetten van het regionale programma vitale vakantieparken.



# 5

## Ede: de bereikbare groene stad

Infrastructurele oplossingen zijn een absolute voorwaarde voor de bereikbaarheid van de bestaande en nieuwe woningen en voorzieningen. Voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat is naar de toekomst toe een hoogwaardige OV-ontsluiting nodig voor zowel wonen, werken als recreëren, evenals een goed fietsnetwerk. De verbetering van het vervoersaanbod moet in lijn zijn met de toename van de vervoersvraag en de hogere mate van stedelijkheid van de regio. Daarvoor willen we OV-knooppunten ontwikkelen bij het station Ede-Wageningen, station Ede-Centrum en de omgeving van het gewenste station Ede-West.





Ede investeert in verbetering van de fiets- en wandelverbindingen. Daar waar provinciale wegen de overstekbaarheid belemmeren vragen we om investeringen in veilige oplossingen zoals ongelijkvloerse kruisingen. We vragen de provincie om samenwerking bij de realisatie van een mobiliteitshub en een regionaal distributiepunt om de transitie naar duurzame mobiliteit mogelijk te maken. Daarnaast willen we een duurzame en hoogwaardige truckparking realiseren bij A12/A30.

snelle, veilige en aantrekkelijke OV, fiets- en wandelverbindingen tegenover staan. Met name naar de bedrijventerreinen en de bovenwijkse voorzieningen voor sport, cultuur, welzijn en zorg. Ook de aanleg van een mobiliteitshub bij de Poortwachter (A12) en een regionaal distributiepunt is op termijn noodzakelijk. Daarnaast willen we samen met de mobiliteitsmakelaar van de provincie werken aan de realisatie van een duurzame en hoogwaardige truckparking bij de A12/A30. Tot slot wil Ede deelmobiliteit meer gaan stimuleren.



#### Alternatieven voor automobilititeit

De stedelijke ontwikkeling van gemeente Ede vraagt de komende jaren om een koerswijziging naar duurzame mobiliteit. De auto zal in Ede-stad een stapje terug moeten doen. Dat kan alleen als daar

#### Verbetering van de hoofdinfrastructuur

De komende jaren wordt een groot aantal grote infrastructurele projecten gerealiseerd in de gemeente Ede en de regio, zoals een nieuw station Ede-Wageningen, de Parklaan, de verdubbeling van de N233 bij Veenendaal en de aansluiting A1/A30 en knooppunt Hoevelaken. In de periode naar 2040 is een verdere schaa sprong nodig op de belangrijkste OV-assen en een capaciteitsuitbreiding van de belangrijkste toegangswegen naar Ede-stad: de N224, Galvanistraat en Dr. Willem Dreeslaan. Voor het verbeteren van het netwerk van regionale fietsroutes en de lokale fietsinfrastructuur is ook een inhaal slag nodig. Het Rijk heeft deze opgave deels al erkend en een eerste financiële bijdrage geleverd



op knelpunten. Met de provincie werken we deze knelpunten graag samen verder uit. Daarnaast benutten we elkaars specialistische kennis in projecten en stemmen we de strategische belangenbehartiging voor de hoofdinfrastructuur (weg en spoor) nadrukkelijk samen af. Waar de provincie belangen heeft vragen wij om mee te investeren in oplossingen.

### Naar een hoogwaardig openbaar vervoer

Op langere afstanden zetten we voor de grote, gebundelde reizigerstromen in op krachtig openbaar vervoer. We verkennen daarbij samen de mogelijkheid van hoog-waardig openbaar vervoer (HOV). Ook OV-verbindingen met de bedrijventerreinen, de dorpen aan de noordoostzijde van Ede-Stad en toeristische voorzieningen, zoals de Veluwe en het Kröller-Müller Museum, zijn erg belangrijk voor de bereikbaarheid van de regio. Hiervoor zoeken wij nadrukkelijk de samenwerking met de provincie, die de concessie voor het openbaar vervoer verleent. Voor een inclusieve samenleving willen we ook alternatieve vervoeroplossingen bieden, die flexibeler en waar nodig vraagafhankelijk zijn. Dit systeem van mobiliteit op maat is een belangrijke aanvulling op het bestaande OV-netwerk en brengt reizigers van deur-tot-deur of deur-tot-halte in gebieden waar het reguliere OV-aanbod is verschaald.

Ede werkt aan de ontwikkeling van alternatieve vervoersoplossingen en het stimuleren van deelmobiliteit. We vragen de provincie om samenwerking bij het realiseren van een goede kwaliteit van het openbaar vervoersaanbod, onder andere op de KennisAs, naar de Veluwe (Kröller Müller Museum) en naar de bedrijventerreinen en met het realiseren van Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) op de KennisAs.



Ede ontwikkelt de omgeving van het station Ede-Wageningen. We vragen de provincie om samenwerking bij de capaciteitsuitbreiding op de belangrijkste OV-assen en ontsluitingswegen.

### Ambities:

- Ontwikkeling station Ede-Wageningen.
- Capaciteitsuitbreiding op de belangrijkste OV-assen.
- Capaciteitsuitbreiding ontsluitingswegen.
- Verbeteren wandel- en fietsverbindingen.
- Een meer autoluwe binnenstad.
- Realisatie mobiliteitshub bij de Poortwachter.
- Realisatie duurzame en hoogwaardige truckparking bij A12/A30.
- Realisatie regionaal distributiepunt.
- Hoogwaardige OV-verbindingen.
- Alternatief OV-aanbod en stimuleren deelmobiliteit.

### Wat doen we zelf?

Ede werkt aan een meer autoluwe binnenstad en het verbeteren van de verkeersveiligheid. Daarnaast investeert de gemeente in de ontwikkeling van het stationsgebied, de verbetering van het fietsnetwerk en de ontwikkeling van duurzame alternatieve vervoersoplossingen.

### Wat hebben we nodig van de provincie?

- Strategische samenwerking op de belangrijkste OV-assen.
- Samenwerking bij de oplossing van knelpunten.
- Capaciteitsuitbreiding van de hoofdontsluitingswegen.
- Samenwerking bij oplossen van knelpunten en op hoofdinfrastructuur.
- Samen realiseren mobiliteitshub bij de Poortwachter.
- Samen realiseren regionaal distributiepunt.
- Samen realiseren hoogwaardige truckparking.
- Goede OV-verbindingen op de KennisAs (HOV), naar de Veluwe, naar de bedrijventerreinen en nieuwe woonwijken.
- Samenwerking bij de ontwikkeling van alternatieve vervoersoplossingen (mobiliteit op maat).



## 1. Foodvalley

### Ambities:

- Een inspirerend programma voor het WFC en de KennisAs met hoogwaardige en natuurinclusieve architectuur.
- WFC-gebied ontwikkelen tot een levendig verblijfsgebied.
- Realisatie publieke voorziening op het WFC als belangrijke aanjager voor het gebied.
- Realisatie nieuwe gebouwen Food Innovation District en permanente huisvesting starters.
- Ontwikkeling en uitbreiding vestigingslocaties voor productiebedrijven.

### Wat doen we zelf?

De gemeente Ede ontwikkelt het stationsgebied en investeert 6 miljoen euro in de Experience. Ede participeert risicodragend in het Food Innovation District. Daarnaast ontwikkelt Ede het Food & Businesspark en een nieuw bedrijventerrein in Ede-Noord.

### Wat hebben we nodig van de provincie?

- Samenwerking op de ambities voor de KennisAs.
- Beschikbaar houden financiële bijdragen voor WFC Experience.
- Risicodragend mee participeren in het Food Innovation District.
- Samen realiseren van permanente huisvesting voor starters.
- Ondersteuning bij het oplossen van knelpunten in het Food & Businesspark.
- Verbeteren van OV-verbindingen naar de bedrijventerreinen.
- Verkennen uitbreidingsmogelijkheden vestigingslocaties voor productiebedrijven in de regio.

## 2. Cultuur

- Realisatie ArtBase Ede.
- Behoud van broedplaatsen op het WFC terrein.
- Toekomstbestendig maken Cultura Ede.
- Doorontwikkeling Woest & Bijster en versterking Airborne Ede.
- Realiseren regionaal poppodium.
- Uitbreiden uitgaansgelegenheden.

De gemeente Ede investeert in de ontwikkeling van Cultura Ede tot cultureel centrum in de binnenstad van Ede. De gemeente subsidieert daarnaast een groot aantal lokale evenementen en draagt met een cultuurmakelaar bij aan samenwerking en afstemming van het aanbod. De exploitatie van ArtBase als culturele drager van het WFC is structureel opgenomen in de Edese begroting.

- Een goede OV-verbinding tussen het WFC en de Veluwe met het Kröller-Müller Museum.
- Een eenmalige investeringssubsidie voor de realisatie van ArtBase Ede.
- Versterken van Woest & Bijster en Airborne Ede.
- Samen realiseren van een regionaal poppodium.
- Samenwerking bij het realiseren van uitgaansgelegenheden op de KennisAs.

## 3. Sport

- Realiseren groot open sportgebied met mogelijkheden voor bewegen in de openbare ruimte.
- Uitbreiding bestaande sportparken en sportvoorzieningen en toevoegen nieuw sportaanbod.
- Realisatie nieuw binnenzwembad dat geschikt is voor waterpolo op het hoogste niveau.
- Uitbreiding hockeyvelden.
- Realisatie nieuwe grotere turnhal.
- Versterken topcompetities volleybal, korfbal en (op termijn) zaalvoetbal.
- Ede als gastheer voor regionale en landelijke sportevenementen.

Ede investeert in de uitbreiding van lokale sportvoorzieningen en de toevoeging van voorzieningen die de sporten waar Ede al sterk in is nog verder kunnen versterken. Realisatie en beheer van deze sportvoorzieningen komt voor rekening van de gemeente. Ede organiseert daarnaast ook diverse lokale sportevenementen.

- Samen realiseren van een groot open sportgebied met een regionale aantrekkingskracht.
- Samen realiseren breed inzetbaar overdekt zwembad geschikt voor topwaterpolo en evenementen.
- Regionale aanpak voor de verduurzaming van bestaande sportparken.
- Bijdragen aan de herstructurering van bestaande sportparken.
- Samenwerking bij de organisatie regionale en landelijke sportevenementen.

## 4. Ontvangstlocatie

- Ontwikkelen ontvangstlocaties tot de Veluwe.
- Goede OV-verbinding naar de ontvangstlocaties.
- Nieuwe recreatieve functies buiten de (populaire) natuurgebieden.
- Uitbreiding recreatieve fiets- en wandelroutes buiten natuurgebieden.
- Versterken groenstructuur in Ede-stad en de dorpen.
- Ontwikkeling van het Binnenveld tot landschapspark.
- Combineren van agrarische en recreatieve functies.
- Realiseren groenblauw netwerk.
- Stimuleren recreatieve activiteiten.

Ede ontwikkelt de poorten tot de Veluwe en de uitbreiding van het bestaande netwerk van het fiets- en wandelroutes. Daarnaast ontwikkelt Ede kleinschalige recreatieve functies buiten de populaire natuurgebieden en een interessant jaarrond aanbod aan recreatieve activiteiten. Ook investeert Ede in de ontwikkeling van het Binnenveld tot landschapspark en de versterking van stadsparken en groenstructuren in de stad en de dorpen.

- Bijdrage voor de ontwikkeling van de ontvangstlocaties tot de Veluwe.
- Verbeteren verkeersveiligheid bij Ginkel en Otterlo.
- Samenwerking bij uitbreiding nieuwe recreatieve fiets- en wandelroutes.
- Samenwerking bij de realisatie van nieuwe recreatieve functies.
- Samenwerking bij de ontwikkeling van het Binnenveld.
- Samenwerking bij de uitbreiding van het groenblauw netwerk.
- Voortzetten van het regionale programma vitale vakantieparken.

## 5. Bereikbaarheid

- Ontwikkeling station Ede-Wageningen.
- Capaciteitsuitbreiding op de belangrijkste OV-assen.
- Capaciteitsuitbreiding ontsluitingswegen.
- Verbeteren wandel- en fietsverbindingen.
- Een meer autoluwe binnenstad.
- Realisatie mobiliteitshub bij de Poortwachter.
- Realisatie duurzame en hoogwaardige truckparking bij A12/A30.
- Realisatie regionaal distributiepunt.
- Hoogwaardige OV-verbindingen.
- Alternatief OV-aanbod en stimuleren deelmobiliteit.

Ede werkt aan een meer autoluwe binnenstad en het verbeteren van de verkeersveiligheid. Daarnaast investeert de gemeente in de ontwikkeling van het stationsgebied, de verbetering van het fietsnetwerk en de ontwikkeling van duurzame alternatieve vervoersoplossingen.

- Strategische samenwerking op de belangrijkste OV-assen.
- Samenwerking bij de oplossing van knelpunten.
- Capaciteitsuitbreiding van de hoofdonsluitingswegen.
- Samenwerking bij oplossen van knelpunten en op hoofdinfrastructuur.
- Samen realiseren mobiliteitshub bij de Poortwachter.
- Samen realiseren regionaal distributiepunt.
- Samen realiseren hoogwaardige truckparking.
- Goede OV-verbindingen op de KennisAs (HOV), naar de Veluwe, naar de bedrijventerreinen en nieuwe woonwijken.
- Samenwerking bij de ontwikkeling van alternatieve vervoersoplossingen (mobiliteit op maat).





## Gemeente Ede

---

Raadhuis, Bergstraat 4  
Postbus 9022  
6710 HK Ede  
[www.ede.nl](http://www.ede.nl)